

STORTINGET

Innst. 109 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:31 S (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Frank Edvard Sve om endring av rovviltforvaltninga

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringa rullere og revurdere rovviltforliket av 2011, og koma attende til Stortinget med dette, der spesielt bestandsmåla for alle dei fire rovdyra, ulv, bjørn, gaupe og jerv, og for kongeørn, blir vurderte på nytt med fokus på at bestandsmåla skal haldast.
2. Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ei ny vurdering av rovviltforvaltninga opp imot beiteprioriterte og rovviltprioriterte område, med spesielt fokus på å etterleve bestandsmåla og å bruke Statens naturoppsyn meir målretta i dette arbeidet, og i tillegg betre organisering og målretting av konfliktdempande tiltak.
3. Stortinget ber regjeringa vurdere å flytte forvaltningsansvaret for rovvilt frå Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, Marianne Sivertsen Næss og lederen Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Marius Arion Nilsen og Frank Edvard Sve, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til representantforslaget i Dokument 8:31 S (2021–2022) om endring av rovviltforvaltninga.

Komiteen mener det er svært viktig med en vel fungerende og effektiv rovviltforvaltning som følger opp føringene fra Stortinget, Bernkonvensjonen og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter, også når det gjelder lisensjakt, kvotejakt og skadefelling. Den todelte målsettingen skal ivareta både rovvilt og beitenæringene.

Komiteen understreker at rovviltnemndene har et stort ansvar for forvaltningen av rovvilt, og at nemndene skal sørge for at den nasjonale politikken gjennomføres i regionene.

Komiteen viser ellers til brev av 2. desember 2021 (vedlagt) fra klima- og miljøminister Espen Barth Eide.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Hurdalsplattformen slår fast at det skal føres en mer restriktiv rovdyrpolitikk. Regjeringen vil sikre at bestandsmålene faktisk følges opp. Når en bestand ligger over bestandsmålet, skal den forvaltes i tråd med det bestandsmålet som til enhver tid er vedtatt av Stortinget. Regjeringens politikk bygger på den lokale forvaltningsmodellen som ble nedfelt i rovviltforliket, og regjeringen vil styrke de regionale rovviltneemndenes rolle. Det skal legges avgjørende vekt på nemndenes avgjørelser. Dette har allerede blitt synliggjort ved at regjeringen for eksempel har opprettholdt rovviltneemndene i region 4 og 5 sine vedtak om felling av fire ulverevirer innenfor ulvesonen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen skal utrede en reduksjon av gjeldende bestandsmål for ulv og bjørn, med mål om å redusere belastningen for beitenæringene og lokalsamfunn, samt fjerne intervallmål slik at bestandsmål skal defineres som både minimums- og maksimumsmål. Videre vil regjeringen innrette praktiseringen av rovviltforliket slik at kvoter på lisensfelling tas ut i samsvar med vedtak og beiteprioriterte områder blir respektert ved at skadegjørere blir felt uten ugrunnet opphold. Det skal ikke etableres forvaltningsmessige ordninger som ikke har hjemmel i lov eller politiske vedtak. Regjeringen vil effektivisere lisensjakt på jerv med mer moderne jaktmetoder. Det skal også sikres en bedre og sikrere telling av de ulike rovdyrbestandene.

Disse medlemmer registrerer at forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet foreslår en rullering og revurdering av rovviltforliket av 2011 og bestandsmålet for ulv fra 2016. Disse medlemmer ønsker å poengtere at en slik evaluering av rovviltforliket, som skulle skje senest etter fem år, ikke ble gjort på tilfredsstillende vis av den forrige regjeringen der Fremskrittspartiet deltok. Forbedringer av rovviltpolitikken er et arbeid som den nye regjeringen nå er i gang med.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det er enighet om at vi skal ha levedyktige bestander av de fire store rovdyrartene i Norge, samt kongeørn. Disse medlemmer er opptatt av at vi skal ha en forvaltning av rovvilt i samsvar med Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven, rovviltforlikene og andre føringer fra Stortinget. Forvaltningen av rovvilt er krevende, spesielt når en kan oppleve målkonflikter mellom Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og rovviltforlikene. De nasjonale bestandene av de fire store rovdyrerne bjørn, gaupe, jerv og ulv er satt lavt av hensyn til beitenæringene, og det er krevende å forvalte disse artene nøyaktig på bestandsmålet hvert år. Disse medlemmer er innforstått med at det derfor blir slik at vi i enkelte år en-

ten ligger noe over eller noe under bestandsmålet uten at det av den grunn er noe galt med rovdyrforvaltningen. Målet er at vi, i tråd med Stortingets føringer, skal ligge så nær de nasjonale bestandsmålene som mulig.

Disse medlemmer viser til at geografisk differensiert forvaltning, eller soneforvaltning, er et grunnprinsipp i rovviltforvaltningen i Norge. Å skille rovdyr og beitedyr, med egne prioriterte soner der henholdsvis rovvilt og beitedyr har prioritet, har bidratt til å redusere tapene av husdyr på utmarksbeite vesentlig de ti siste årene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser her til at Riksrevisjonen i sin forvaltningsrevisjon av rovviltforvaltningen i 2019 konkluderte med at beitenæringen med husdyr er livskraftig, men at det i enkelte områder er et for høyt rovvilttrykk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at rovdyrpolitikken så langt etter rovviltforliket ikke har oppnådd de resultatene som lå til grunn og var målet for forliket. Disse medlemmer er enige i at vi skal ha en levedyktig bestand av store rovdyr i Norge, men det må også være «levedyktige forhold» for en bærekraftig beitenæring i hele landet.

Disse medlemmer viser til at bestandene av de ulike rovdyrartene ikke har blitt forvaltet etter intensjonene, og at de over tid, spesielt jerv, har ligget langt over bestandsmålet i flere år. Per i dag ligger bestandsestimater for jerv snart dobbelt så høyt som vedtatt bestandsmål, noe som gjør svært store skade for beitenæringen. Disse medlemmer viser til at forvaltningen ikke har fungert, spesielt der felling av tildelte kvoter har vært dårlig gjennomført. Det har også vært gitt for få virkemidler, det vil si for rigide rammer for jakt, som for eksempel betyr at SNO ikke får ta ut resterende kvoter av rovvilt. Dette gjelder både mot slutten av og etter jakttiden.

Disse medlemmer viser til at bestandsvurderingen for jerv i 2021 er på snart 400 dyr og 60 ynglinger, og at det etter rovviltforliket skulle det være 250 individer og 39 ynglinger. Dette viser at det er et stort behov for en totalvurdering og rullering av rovviltforliket.

Disse medlemmer mener at vedtakene som nå er gjennomført med omfattende uttak av ulv, viser at forvaltningen over tid ikke har fungert slik den skulle. Disse medlemmer viser til omfattende problemer med kongeørn, spesielt for reindriftsnæringen. Disse medlemmer mener at det er viktig at rovviltforvaltningen tar inn over seg utfordringene som kongeørnen volder.

Disse medlemmer mener at dagens bestandsmål må vurderes på nytt for alle de store rovdyrartene, da disse ligger over det som er et bærekraftig grunnlag

for levedyktige bestander av de store rovdyra. Disse medlemmer mener at det heller ikke i rovviltforliket er tatt hensyn til det faktum at både Sverige, Finland og Russland, som alle grenser til Norge, har store antall av de store rovdyra som hyppig kommer inn i Norge. Disse medlemmer opprettholder forslaget som er reist i representantforslaget, og ønsker dette tatt opp til votering i Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa rullere og revurdere rovviltforliket av 2011, og koma attende til Stortinget med dette, der spesielt bestandsmåla for alle dei fire rovdyra, ulv, bjørn, gaupe og jerv, og for kongeørn, blir vurderte på nytt med fokus på at bestandsmåla skal haldast.»

«Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ei ny vurdering av rovviltforvaltninga opp imot beiteprioriterte og rovviltprioriterte område, med spesielt fokus på å etterleve bestandsmåla og å bruke Statens naturoppsyn meir målretta i dette arbeidet, og i tillegg betre organisering og målretting av konfliktdepande tiltak.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa vurdere å flytte forvaltningsansvaret for rovvilt frå Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at vi skal ha levedyktige bestander av de fire store rovdyrene og kongeørn, og var med på rovviltforliket av 2011. Sosialistisk Venstreparti og Venstre stod imidlertid utenfor ulveforliket i 2016, da vi mente at det var lagt opp til for få ynglinger av ulv i Norge til at en kunne opprettholde en levedyktig norsk/svensk bestand.

Samtidig er det viktig å understreke at komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti støtter uttak av skadedyr i beiteprioriterte områder for å kunne opprettholde distriktsbosetting og norsk landbruk, og fordi det er vanskelig å drive med beitedyr i utmark, særlig sau, i rovviltprioriterte områder. I ulvesonen er det lite sau på beite, og statistikken viser lite husdyrtap i de områdene. Angrep på hund kan forebygges ved å ikke bruke løs hund under elgjakt i ulvesonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre deler ikke forslagsstillernes virkelighetsbilde, og mener at påstanden om at rov-

dyrforvaltningen nærmest er ute av kontroll, ikke baserer seg på kunnskap men anekdoter. Det finnes knapt nok mer dokumenterte dyr i Norge enn de store rovdyrene. De blir fulgt nøye av forskere og forvaltning med tanke på utbredelse og antall. Det blir iverksatt raske tiltak om det er registrert slagbjørn eller husdyrtap utenfor rovviltprioriterte områder – noe det er stor politisk enighet om skal gjøres.

Disse medlemmer vil bemerke at ulven er en kritisk truet art som er på rødlista, og at det i vinteren 2020–2021 ble registrert 57–58 med helnorsk tilhold. Disse medlemmer vil vise til at føringen etter ulveforliket av 2016 setter bestandsmålet og ynglingene for lavt til å sikre nødvendig genetisk variasjon, og dermed en levedyktig bestand. Å opprettholde stabile familieggrupper av ulv vil hindre at flere streifdyr, som er et større problem med tanke på husdyrtap utenfor ulvesonen, kommer vestover fra Sverige. Forskning viser at de etablerte ulvene i de norske revirene i ulvesonen har hatt en tendens til å vandre østover, og ikke vestover.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener bestandsmålet må sees på som et minimumsmål, og at det er svært viktig at Norge ivaretar sitt ansvar for den skandinaviske ulven. Da ulv er en grensekryssende art med stort revir, er det viktig at en i tillegg til norsk forvaltning har et tett samarbeid med de andre nabolandene for å sikre en livskraftig bestand av den felles nordiske ulvestammen. På forskernivå er det tett samarbeid mellom Sverige og Norge, men det burde samarbeides bedre i forvaltningen for å sikre at genetisk viktige individ ikke blir tatt ut. Dette er ekstremt viktig når en har en så liten bestand med så få individer.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre registrerer at statsråden varsler en innstramming av rovviltprioriterte områder sammenlignet med tidligere regjeringer. Det er vanskelig å forstå hvordan en ytterligere innstramming, særlig for ulv, vil være i tråd med Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets vedtak om bestandsmål.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at om en gjennomfører lisensjakten på 25 ulv vinteren 2022, vil en i realiteten sitte igjen med bare 2 helnorske familier og 1,5 (3 grensefamilier) mens bestandsmålet er 4–6 familier hvor minst tre av dem skal være helnorske. Disse medlemmer er enige i at det er viktig å sørge for konfliktdepande og tapsreducerende tiltak og kompensere der det er dokumenterte tap som følge av rovdyr. Sosialistisk Venstreparti har hele tiden prioritert dette i sine alternative budsjetter. Dessverre er dette ikke noe regjeringen prioriterer like høyt.

Disse medlemmer mener at hensynet til et biologisk mangfold og å ta vare på natur og truede arter er svært viktig. FNs naturpanel (IPBES) viser at nedbygging av natur og biologisk mangfold er en av de store truslene mot menneskers livsvilkår fremover. Dette skjer ikke gjennom et stort grep, men en bit for bit nedbygging hvor man ikke ser de ulike artene, eller områdene som trues, i sammenheng. Det er viktig at miljømyndighetene, de som har fagkunnskapen på området, er de som skal ha det overordnede ansvaret for å forvalte arts-mangfoldet i norsk natur. Ansvaret for forvaltningen bør derfor ligge hos Klima- og miljødepartementet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De grønne viser til at alle de fire store norske rovdirene står på norsk rødliste for arter som enten er kritisk truet eller sterkt truet. For eksempel fantes det i 2021 ikke mer enn knappe 400 gauper, mens brunbjørnen ved siste telling i 2020 talte rundt 150 individer. Antallet ulver ble forrige vinter anslått til i overkant av 100 individer med helt eller delvis tilhold på norsk areal. Disse medlemmer mener at artsmangfold har egenverdi, og at vi mennesker ikke har rett til å utrydde arter fra norsk natur. Dagens norske rovdirepolitikk sørger for at de fire store norske rovdirene er nær utryddelse.

Disse medlemmer viser til at ulvesonen kun utgjør fem prosent av Norge, og at ulvene som lever i faste revirer inne i sonen, i stor grad holder seg innenfor sine egne revirer og i liten grad beveger seg inn i beiteområder, selv om det selvsagt finnes unntak fra dette. Tapene av beitedyr til rovdire i ulvesonen er derfor lave. Disse medlemmer vil påpeke at de faste etablerte revirene i ulvesonen også vil kunne hindre at streifdyr fra den svenske ulvebestanden passerer gjennom sonen og inn i beiteområder. Å ta ut ulvefamilier som har etablert seg i sonen, vil ikke nødvendigvis gi lavere rovdiretap på Østlandet, men kan derimot gi motsatt effekt. Disse medlemmer anerkjenner at de lave tapene av beitedyr til rovdire inne i ulvesonen skyldes at landbruksnæringen i området har gjort et omfattende arbeid med tilpasninger som inngjerding, og at muligheten til å drive utmarksbeite er sterkt redusert i disse områdene. Disse medlemmer mener imidlertid at utfordringene knyttet til rovdire i dette området uansett vil være store gitt tettheten av ulv på den svenske siden av grensen og at det er klokke politikk å ha en ulvesone i dette området som sikrer ulvens plass i norsk natur. Disse medlemmer har merket seg at antallet sau som er tapt til ulv i Norge ifølge Miljødirektoratet har holdt seg relativt stabilt i perioden 2010–2020, samtidig har ulvebestanden gått opp. Samlet sett har antallet sau som er tapt til rovvilt, blitt betydelig redusert i denne perioden.

Disse medlemmer viser til behandling av Meld. St. 21 (2015–2016) Ulv i norsk natur – Bestandsmål for

ulv og ulvesone, og Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De grønnes forslag om økt bestandsmål for ulv i Norge.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om økt bestandsmål for ulv i Norge til 8–12 familiegrupper, inklusive grenserevir, hvorav minst 6 helnorske ynglinger.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De grønne mener at det bør legges til rette for en større bestand av ulv i ulvesonen, og at bestandsmålet for ulv bør økes.

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte jakten på 24 ulver i ulvesonen.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De grønne viser til at rovdire er et stort problem for husdyrbrukere som rammes, derfor er det viktig med gode ordninger for kompensasjon og avbøtende tiltak for rovdireskader. Dette medlem vil samtidig understreke at den største trusselen mot norsk landbruk ikke er rovdirene, men landbrukspolitikken. Marginene i matproduksjonen er små, og dermed blir konsekvensene ved rovdireangrep store. En kraftig inntektsøkning for et årsverk i landbruket, kombinert med økt støtte til forebyggende tiltak, økt lønnsomhet for bruk av grovfor og lokale ressurser, samt en omlegging av tilskuddsstrukturen til å prioritere små og mellomstore bruk, vil kunne styrke distriktslandbruket.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De grønne mener at det uansett er behov for å styrke tiltak som forebygger rovdiretap og som kan dempe konfliktene mellom rovdire og beitebruk.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i landbruksoppgjøret for 2022 og i statsbudsjettet for 2023 prioritere tiltak som forebygger rovdiretap og som kan dempe konfliktene mellom rovdire og beitebruk, inkludert økt støtte til gjeting, gjerding, overvåking og bruk av raser med naturlig forsvarsinstinkt, samt økt støtte til omlegging til annen utmarksbasert næring i spesielt rovdirebelastede områder.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De grønne viser til at rovviltmyndene bør reformeres, og at nemndenes mandat bør være faglig oppfølging av naturmangfoldloven, Bernkonvensjonen og myndig-

hetenes vedtak i rovdyrpolitikken. I dag er Rovviltnemnda politisk oppnevnt av fylkestingene, samtidig som de politiske føringene for rovviltpolitikken utformes på andre arenaer, nemlig i Stortinget og i regjeringen. Dette gir nemndene en rolle der det ofte fattes vedtak som strider med faglige råd, noe som truer allerede sårbare bestander av rovdyr.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvike dagens politisk oppnevnte rovviltnemnder slik de i dag er organisert, og erstatte nemndene med en faglig, upolitisk ordning.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at forslagsstillerne fremmer forslag om at regjeringen skal vurdere å flytte forvaltningsansvaret for rovvilt fra Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet.

Disse medlemmer mener det er avgjørende for troverdigheten til norsk naturforvaltning at arter som er fredet og rødlistet, forvaltes av Klima- og miljødepartementet, som har nettopp natur og miljø som sin hovedoppgave, og ikke av Landbruks- og matdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener rovviltnemndene, slik de i mange tilfeller har fungert, har vært med på å øke konfliktnivået i forbindelse med rovdyrforvaltningen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener det bør gjennomføres en uavhengig gjennomgang av hvordan rovviltnemndene har fungert, og gjøres endringer som sikrer at rovviltnemndene bidrar til bedre forvaltning basert på naturmangfoldloven, Bernkonvensjonen og Stortingets føringer.

Komiteens medlem fra Rødt viser til partiets arbeidsprogram, som slår fast at rovdyrenes plass skal sikres i de norske økosystemene, og at det skal være lav terskel for skadefelling av rovvilt i beiteprioriterte områder, og høy terskel for uttak i rovviltprioriterte områder. Rødt stiller seg bak rovviltforliket av 2011.

Dette medlem registrerer at regjeringen vil føre en mer restriktiv rovdyrpolitikk, og er sterkt bekymret for om det overhodet er mulig å overholde Bernkonvensjonen, Stortingets vedtak om bestandsmål og naturmangfoldloven med en mer restriktiv politikk. Dette medlem ser at regjeringen skal utrede bestandsmålene for ulv og bjørn, og mener en slik utredning bør gjøres av en miljøfaglig sterk, og uavhengig instans.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om økt bestandsmål for ulv i Norge til 8–12 familiegrupper, inklusive grenserevir, hvorav minst 6 helnorske ynglinger.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa rullere og revurdere rovviltforliket av 2011, og koma attende til Stortinget med dette, der spesielt bestandsmåla for alle dei fire rovdyra, ulv, bjørn, gaupe og jerv, og for kongeørn, blir vurderte på nytt med fokus på at bestandsmåla skal haldast.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ei ny vurdering av rovviltforvaltninga opp imot beiteprioriterte og rovviltprioriterte område, med spesielt fokus på å etterleve bestandsmåla og å bruke Statens naturoppsyn meir målretta i dette arbeidet, og i tillegg betre organisering og målretting av konfliktdempande tiltak.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte jakten på 24 ulver i ulvesonen.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringa vurdere å flytte forvaltningsansvaret for rovvilt frå Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i landbruksoppgjøret for 2022 og i statsbudsjettet for 2023 prioritere tiltak som forebygger rovdyrtaf og som kan dempe konfliktene mellom rovdyr og beitebruk, inkludert økt støtte til gjeiting, gjerding, overvåking og bruk av raser med naturlig forsvarsinstinkt, samt økt støtte til omlegging til annen utmarksbasert næring i spesielt rovdyrbelastede områder.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen avvike dagens politisk oppnevnte rovviltnemnder slik de i dag er organisert, og erstatte nemndene med en faglig, upolitisk ordning.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:31 S (2021–2022) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Frank Edvard Sve om endring av rovviltforvaltninga – vedtas ikkje.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 3. februar 2022

Terje Aasland

leder

Siv Mossleth

ordfører

**DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi og miljøkomiteen Stortinget
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/3699-

2. desember 2021

Svar på representantforslag 31 S (2021-2022) om endring av rovviltforvaltningen

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen 23. november 2021 om representantforslag 31 S (2021-2022) om endring av rovviltforvaltningen. Min vurdering av forslaget går fram av teksten under.

Det er enighet om at vi skal ha levedyktige bestander av de fire store rovdyrartene i Norge, samt kongeørn. Ulike temaer knyttet til forvaltningen av disse artene har blitt behandlet flere ganger tidligere i Stortinget.

Jeg er opptatt av at vi skal ha en forvaltning av rovvilt i samsvar med Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven, rovviltforlikene og andre føringer fra Stortinget. Jeg ser at det er utfordringer knyttet til forvaltningen av rovvilt, og denne regjeringen vil derfor føre en mer restriktiv rovdyrpolitikk enn den forrige regjeringen. Regjeringens rovdyrpolitikk vil bygge på den lokale forvaltningsmodellen som ble nedfelt i rovviltforliket, og vi vil styrke de regionale rovviltsnemndenes rolle.

For å kunne føre en effektiv og forutsigbar forvaltning mener jeg det er avgjørende at vi har et best mulig kunnskapsgrunnlag om rovviltartene og deres utbredelse. Dagens kunnskap om rovviltartene i Norge er meget god. Det er ingen arter i norsk natur vi vet mer om enn rovviltartene. Samtidig må vi hele tiden søke å bedre kunnskapsgrunnlaget, noe denne regjeringen vil bidra til.

Bestandssituasjonen

Bestandssituasjonen for ulv, bjørn, jerv og gaupe er som følger:

- Ulv: Bestanden ligger over bestandsmålet for ulv på 4-6 ungekull, hvorav tre ungekull skal være helnorske, og der grenserevir med valper medregnes med en faktor på 0,5. Vinteren 2020/2021 ble det registrert 8,5 ungekull inkludert grenserevir. To av disse flokkene ble tatt ut gjennom lisensfelling vinteren 2021.
- Bjørn: Bestanden ligger under det nasjonale bestandsmålet for bjørn på 13 ungekull. Bestanden er på 8,5 ungekull.
- Jerv: Bestanden ligger over det nasjonale bestandsmålet for jerv på 39 ungekull. Bestanden er på 60 ungekull.
- Gaupe: Bestanden ligger nær det nasjonale bestandsmålet for gaupe på 65 ungekull. Bestanden er på 67 ungekull.
- Kongeørn: Bestanden ligger midt i intervallmålet for kongeørn på 850-1200 årlige hekkende par. Bestanden er beregnet til 914-1145 hekkende par (gjennomsnitt på 1027 hekkende par).

De nasjonale bestandene av de fire store rovdyrene, bjørn, gaupe, jerv og ulv er satt lavt av hensyn til beitenæringene, og det er krevende å forvalte disse artene nøyaktig på bestandsmålet hvert år. Det kan derfor bli slik at vi i enkelte år enten ligger noe over eller noe under bestandsmålet, men målet er at vi i tråd med Stortingets føringer skal ligge så nær de nasjonale bestandsmålene som mulig.

Denne regjeringen skal vurdere bestandsmålene for ulv og bjørn, men vi ser ikke behov for å vurdere de fastsatte bestandsmålene for jerv og gaupe nærmere på nåværende tidspunkt. Særlig for jerv vil vi prioritere å komme ned på det fastsatte bestandsmålet gjennom mer effektive og målrettede uttak. Jeg vil iverksette nødvendige prosesser for å få et best mulig kunnskapsgrunnlag om ulv og bjørn, før det eventuelt legges fram en sak til behandling i Stortinget.

Soneforvaltning eller geografisk differensiert forvaltning

Norge er delt inn i åtte rovviltregioner og det er etablert rovviltnemnder i hver region som blant annet har ansvaret med å utarbeide forvaltningsplaner. Forvaltningsplanen skal både ivareta målet om å nå bestandsmålet for rovdyr i regionen og legge til rette for høsting av utmarksressursene gjennom beiting og lavest mulig tap av beitedyr til rovvilt. En viktig forutsetning for å kunne få til en god forvaltning av rovdyr og gode rammer for beitenæringen, er at man gjennom soneinndelingen i planen, så langt mulig, skiller rovdyr og beitedyr i tid og rom.

Geografisk differensiert forvaltning, eller soneforvaltning, er et grunnprinsipp i rovviltforvaltningen i Norge. Å skille rovdyr og beitedyr, med egne prioriterte soner der henholdsvis rovvilt og beitedyr har prioritet, har bidratt til å redusere tapene av husdyr på utmarksbeite vesentlig de ti siste årene. Jeg viser her til at Riksrevisjonen i sin forvaltningsrevisjon av rovviltforvaltningen i 2019, konkluderte med at beitenæringen med husdyr er livskraftig, men at i enkelte områder er det et for høyt rovvilttrykk. Riksrevisjonen viste også til at soneforvaltning er en forvaltningsmodell som er lite egnet for å

ivareta reindriftsnæringen. Jeg kan ikke ut fra dagens kunnskap se at en forvaltning uten sonering av områder for rovdyr og beitenæringene vil gi en bedre forvaltning som er mer forutsigbar med mindre tap av beitedyr enn dagens forvaltning som er bygget på en tydelig soneforvaltning.

Lisensfelling/skadefelling

I 2021 fattet Stortinget tre anmodningsvedtak knyttet til skadefelling og lisensfelling. Regjeringen følger opp disse på vanlig måte og kommer tilbake til Stortinget når sakene er utredet og vurdert.

Denne regjeringen vil forvalte de fire store rovdyrartene i samsvar med de nasjonalt og regionalt fastsatte bestandsmålene. For enkelte av artene, som for eksempel jerv, er det utfordringer med å komme ned på det nasjonale bestandsmålet. Stortinget har bestemt at det sentrale virkemidlet for å regulere bestanden av jerv er lisensfelling. Som det framgår av St. meld. 15 (2003-2004) er det i Stortinget også lagt opp til at lisensfelling og kvotejakt gjennomføres med virkemidler og rammevilkår som er mest mulig i tråd med prinsippene for annen ordinær jakt i Norge.

Forrige regjering gjorde to endringer i lisensfellingen av jerv (kunstig lys på åte og elektronisk overvåking av jervebås), slik at den kunne bli mer effektiv. Lisensfellingen av jerv er effektiv i enkelte områder, mens det i andre områder er mer krevende å felle dyrene på kvoten. Denne regjeringen vil derfor se på hvordan lisensfellingen av jerv kan bli mer effektiv og om nye metoder kan bidra til dette. For ulv og gaupe er imidlertid situasjonen annerledes. Både kvotejakt på gaupe og lisensfelling av ulv fungerer svært godt.

For å redusere tapene av beitedyr til jerv vedtar Miljødirektoratet ekstraordinære uttak av jerv. Disse gjennomføres av Statens naturoppsyn. Det legges nå til rette for at slike uttak kan iverksettes tidligere i sesongen og i flere områder enn foregående år. Det er mitt håp at dette vil kunne bidra til å redusere tapene av beitedyr til jerv.

Vi vil også gi oppdrag til Miljødirektoratet og utrede hvordan vi kan effektivisere lisensjakta. Oppdraget innebærer blant annet å vurdere å flytte lisensjaktstart på jerv fram i tid slik at jakta kan pågå parallelt med villreinjakta.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak

Årlig bevilges det om lag 80 millioner kroner til en tilskuddsordning for ulike konfliktdempende og forebyggende tiltak som blant annet beitenæringen kan søke om midler fra. Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har gjennomført en evaluering av ordningen. Klima- og miljødepartementet ser, i samarbeid med Miljødirektoratet, nå nærmere på hvordan denne ordningen kan utvikles videre. Siden 2011 har tapene av sau til rovvilt på utmarksbeite nesten blitt halvert. Dette viser at utviklingen går i rett retning, selv om det fortsatt er områder der tapene av sau på utmarksbeite er høye.

Myndighetene i rovviltforvaltningen

Det er Klima- og miljødepartementet som har det overordnede ansvaret for forvaltningen av rovvilt. En god del oppgaver er delegert videre til rovviltnemndene, Miljødirektoratet og Statsforvalterne. Rovviltnemndene har en hovedrolle i den regionale forvaltningen, blant annet med å utarbeide forvaltningsplaner som skal sikre at de vedtatte bestandsmålene for rovviltet nås innenfor rovviltprioriterte områder, samtidig som planene gir beitenæringene forutsigbare rammer. Regjeringen vil videreføre denne modellen, og samtidig se om det er måter å styrke dette på.

Når det gjelder de tre konkrete forslagene som er fremmet i representantforslaget kan jeg ikke se at det er behov for å gjennomføre så omfattende endringer i rovviltpolitikken som forslagene legger opp til. Denne regjeringen vil komme til Stortinget med eventuelle forslag til justeringer av rovviltpolitikken når det er gjennomført nødvendige vurderinger og utredninger, for eksempel når det gjelder eventuelle endringer av bestandsmålet for ulv og bjørn.

Jeg vil frarå at Stortinget vedtar forslagene.

Med hilsen

Espen Barth Eide

